wroet; de wortel des vredes en der ruste was schijnbaar uitgeroeid. Welnu, hoe kan het anders, dan dat dit dolen op duizend bergen, deze onzekerheid, dit verliezen van allen eerbied, omdat, wat de een opbouwde, door den ander in allen ernst werd neergehaald; dit rusteloos zoeken naar vrede, waar zij niet te vinden, naar vastheid, waar zij niet te bereiken was, hoe kon het anders, dan dat deze *radicale* en *stelselmatige losbandigheid* zich in het leven openbaarde?

Het onzedelijk leven onder onze confraters, de lichtzinnige spot, de oneindige bron van vuile moppen is dus slechts *een natuurlijk verschijnsel, een noodzakelijk gevolg*. Het staat niet op zichzelf en kan ook niet op zichzelf met succes bestreden worden.

Zeer juist wordt hier dus aangetoond hoe het *verkeerde onderwijs* stelselmatig en noodwendig ook de zeden bederft.

Juist geoordeeld en soms schoon gezegd. Slechts één ding vat men niet.

De conclusie van dit opstel moest natuurlijk zijn: Derhalve moet ons Hooger onderwijs weer op den grondslag der Heilige Schrift worden geplaatst, en met de Overheidsschool gebroken.

Doch zie, daaraan denkt deze jonge man zelfs niet.

Bij dat station zal hij eerst later aankomen.

Intusschen wierd zelden krachtiger pleidooi geleverd voor het goed recht en de noodzakelijkheid eener stichting als de Vrije Universiteit.

Door de kerk van Vlissingen en die van Koudekerke op Walcheren is het besluit genomen, om voor de noodlijdende zusterkerken tweemaal telken jare te collecteeren, en de aldus ingesamelde gelden ter verdeeling op te zenden aan de Commissie voor de proceskosten, die ook deze taak wel op zich zal willen nemen.

Dit besluit wierd genomen met het oog op de talrijke aanvragen, die zich gedurig vermenigvuldigen, en de kerkeraden, tot wie ze komen, altoos in zekere verlegenheid brengen.

Toch heett deze maatregel aanleiding gegeven tot zekere bedenkingen, die ons uit Wagenborgen ter plaatsing wierden opgezonden, en die we met een kort woord tot bescheid, hier volgen laten.

Het schrijven uit Wagenborgen luidt aldus:

In de *Heraut* van 23 Maart komt een besluit voor van den kerkeraad der Ned. Geref. kerk van Vlissingen, waaraan de kerkeraad der Ned. Geref. kerk van Koudekerke (Walcheren) zich heeft aangesloten, behelzende den maatregel om tweemaal in het jaar een collecte te houden ten behoeve van de noodlijdende Ned. Geref. kerken in Nederland. Het bedrag dier collecten wordt dan opgezonden aan de commissie voor de proceskosten te Amsterdam, die tot genoemd doel gelden ontvangt. Dientengevolge zal er te Vlissingen en Koudekerke in den regel niet meer voor afzonderlijke kerken worden gecollecteerd.

Dit besluit moge met een goede bedoeling genomen zijn, toch blijft het de vraag, althans voor ondergeteekenden, of deze maatregel, door de genoemde kerken vastgesteld, doeltreffend mag heeten.

Ondergeteekenden willen gaarne op dit punt beter onderricht worden; maar zij zien niet in, waarom zulk een maatregel moet genomen worden.

De commissie voor de proceskosten moge zich bereid verklaard hebben, ook gelden voor noodlijdende kerken te ontvangen, hare administratie zal er zeker niet minder op worden. Maar afgezien daarvan — en den arbeid dier commissie ten zeerste waardeerende — meenen ondergeteekenden, dat zulk een maatregel om bepaald slechts tweemaal in 't jaar te collecteeren voor noodlijdende kerken, wellicht leiden kan tot verachtering in offervaardigheid en tot vermindering van medegevoel met het lot van hulpbehoevende kerken. In eene gemeente als waartoe ondergeteekenden behooren, helpt men dubbel door spoedige hulp. Hier is nog veel noodig. Er zijn ook andere kerken waar veel hulp noodig is, en naar hun bescheiden oordeel, waarin zij nochtans gaarne beter onderricht willen zijn, meenen ondergeteekenden, dat vele kerken meer gebaat zijn, wanneer de zusterkerken hare collecten terstond overmaken. Moeten de circulaires, door deze en andere kerken verzonden, dan voorshands onbeantwoord blijven?

Die circulaires toch stellen elke zusterkerk op de hoogte van den *plaatselijken* nood der hulp vragende kerk. Nu kan het nooit anders dan goed zijn, dat de kerken elkanders nood kennen, voelen en er mede inleven.

En het is juist dat voelen van, en inleven in elkanders nood, dat ondergeteekenden bedreigd zien door een besluit als dat van de bovengenoemde kerken. In plaats van kennis te nemen van den toestand eener hulpvragende kerk, zooals die gewoonlijk in de circulaires omschreven staat, vreezen ondergeteekenden voor eene gewoonte die zou *kunnen* insluipen, om nl. de beden van gemeenten waar veel noodig is, zooals de onze, waar bovendien veel offers reeds gevraagd worden voor de barmhartigheid die zij in eigen kring oefent, om nl. zulke beden terzijde te leggen, denkende: tweemaal in het jaar wordt er voor gecollecteerd.

Laat ons het oog open houden voor elkanders nooden; laat er een toegenegen oor, bovenal een bewogen gemoed zijn voor den druk, die in de eene gemeente ongetwijfeld zwaarder gevoeld wordt dan in de andere. Helpt de eene kerk de andere door afzonderlijke collecten te houden, daardoor zal ook bij de hulpvragende kerk het bewustzijn te levendiger worden van te deelen in het medegevoel der overige kerken, en zal zij tevens, als de bede tot *haar* doordringt: Help ons met uwe gaven, terstond aan hare roeping herinnerd worden (Hebr. 13:16), onder biddend opzien tot den Heere, wiens het goud en het zilver is, de hand aan het werk slaan, om van het hare te geven voor hetgeen anderen van haar vragen. Een gift uit een catechisatiebus is zeer zeker ook welkom en wordt met dankbaarheid aangenomen, maar de leden der gemeente moeten o. i. weten en voelen dat er nood is, en dat in den nood van sommige kerken dubbel wordt voorzien door spoedige hulp, tenminste bij zulke gemeenten uit wier circulaires blijkt, dat er door een afzonderlijke collecte te houden reeds leniging van den druk wordt aangebracht. Mochten ondergeteekenden deze zaak verkeerd beschouwen, gaarne willen zij beter ingelicht worden — maar nochtans hopende, dat deze regelen, door 's Heeren zegen, ingang mogen vinden in menig hart, ook ten bate van andere zusterkerken waar de nood groot is, danken ondergeteekenden u voor de verleende plaatsruimte.

W. K. P. GOEREE, *v. d. m.*
W. H. BRONS, *ouderling.*
G. N. TAKENS, »
J. J. KAMP, »
J. B. SMIT, *diaken.*
E. G. ENGELS, »

Wagenborgen, 24 Maart 1890.

Naar ons wil voorkomen, zal het wel het beste zijn, zoo de eene of andere classis dit belangrijk punt op de eerstvolgende Synodale vergadering, die in Juni in Leeuwarden staat gehouden te worden, ter behandeling indient.

De zaak toch is volstrekt niet zoo eenvoudig, als de broederen uit Wagenborgen die voorstellen.

Er moet gerekend met de volgende feiten:

1°. dat elke extra collecte ten gevolge heeft, dat de gewone collecten voor eigen kerken en armen, dien dag altoos eenigszins slinken. Dit kan niet anders, om de eenvoudige reden, dat er altoos kerkgangers zijn die met den besten wil niet in staat zijn, om elk hunner huisgenooten altoos mee te laten geven. Stel ze gaan met vier personen ter kerke, dan zou dit voor elke extra collecte viermaal een kleine verhooging geven, en onderscheidene arme weduwen en daglooners kunnen dit nu eenmaal niet. Hun blijft dus niets anders over, dan op zulk een dag de kleine som nogmaals in te deelen, en over drie collecten te spreiden, wat ze anders aan de twee collecten geven.

Herhaalt zich derhalve de extra collecte te veelvuldig, dan levert dit voor de eigen kerk aan het eind van het jaar een zeer merkbaar verlies op zoo voor de armen als voor den eeredienst.

2°. Ook de rijkere kerken, als we ons zoo mogen uitdrukken, hebben het de eerste jaren in eigen huishouding zeer zwaar, en moeten heur uiterste kracht inspannen, om in alle klemmende behoeften van eeredienst, armen, weezen, scholen, zending enz. te voorzien. Dit nu noopt reeds in eigen kring tot het telkens houden van extra collecten. Zoo b. v. te Amsterdam tot *tien* extra collecten voor de scholen, *zes* extra collecten voor de kerkelijke kas, één extra collecte voor de zending, straks nog voor de weezen. Reeds dit maakt dat er bijna elke *veertien* dagen een extra collecte is.

3°. Daarbij komen dan nog de extra collecten voor de Vrije Universiteit en de proceskosten, die mede voornamelijk uit deze grootere gemeenten moeten komen. Nu ware het zeker raadzaam, zoo men die proceskosten als een eereschuld nog dit jaar geheel afdeed, en dit kan ongetwijfeld, maar voor de Vrije Universiteit blijft ze. Het 4e gebod eischt zorge ook voor de scholen, waarmee bepaaldelijk godgeleerde scholen bedoeld zijn.

4°. Losse collecten werken te ongelijk. Elke noodlijdende kerk zendt ook haar circulaire op eigen gelegenheid rond, terwijl er andere kerken zijn, die even behoeftig zijn, en toch geen circulaire zenden. De éóne kerk is hierin teederder dan de andere. Waar dan nog bij komt, dat uit zulk een circulaire volstrekt niet blijkt, in hoeverre in eigen kring gedaan is wat men kan. Immers ook dit is zoo betrekkelijk.

En 5°. Als een kerkeraad vier circulaires tegelijk ontvangt, gelijk niet zelden het geval was, dan is het onmogelijk voor zulk een kerkeraad om uit te maken, waar de nood het meest spant, zoodat dikwijls sterker behoefte onvervuld blijft, en minder sterke behoefte wordt bevredigd.

Om al deze redenen is zekere regeling toch zeker raadzaam.

Men kan dan den gemeenschappelijken nood overzien; nagaan waar de nood het meest nijpt; en naar gelang van de sommen die inkwamen zekere evenredigheid bij het uitdeelen in het oog houden.

Blijkt dan dat tweemaal 's jaars niet genoeg is, zoo zij het drie of vier malen.

Maar in elk geval durven we hopen, dat de opbrengst ruimer en milder zal zijn, zoo men enkele malen de kerken opzettelijk bij dezen nood bepaalt, dan dat men de gemeente afmat door al te veelvuldige collecten voor vaak minder bekende dorpen.

Den algemeenen nood voelt ieder, de bijzondere nood van een kleine dorpskerk kan niet zoo in bijzonderheden op het hart der hoorders worden gebonden.

Ons schijnt daarom in het besluit van Vlissingen een goede kiem te liggen. Ook in Amsterdam handelt men evenzoo.

Maar dit geven we aan de broederen van Wagenborgen toe, ook zoo blijft er nog veel gebrekkigs in deze regeling, en het kan daarom zijn goede zijde hebben, zoo de eerstkomende Synode een poging waagt, om deze zaak op meer eenparigen voet te brengen.

KUYPER.

Collegiaal stelsel.

XXI. (*Slot*).

Onze korte beschouwing van het *Collegiaal stelsel* loopt hiermee ten einde. Volstrekt niet als ware dit uiterst gewichtig onderwerp hiermee uitgeput. Wat toch konden we in zoo vluchtige artikelen anders doen dan aanstippen, en hoe zou in zoo kort overzicht een stofie zijn uitgeput, die bij volledige behandeling om een kwartijn vraagt? Maar het doel dat we ons voorstelden is dan toch bereikt.

Aan het woord komende in een tijd, die schier alle kerkrechtelijk beset en alle kerkrechtelijke kennis deed uitalijten; waarin onze juristen er ter wereld niets meer van verstaan; en onze theologen nauwlijks een flauw besef van het bestaan van een historisch en wetenschappelijk kerkrecht hebben en zelfs de plaats niet weten aan te wijzen, waar de goudmijn voor dit kerkrecht ligt; in een tijd waarin allerlei publicisten, die er even weinig van verstaan, als een brillenslijper van een graadmeting, in kerkrechtelijke quaestiën het hoogste woord voeren en het eerst gereed zijn met hun apodictische uitspraken; in een tijd eindelijk, die theoretisch even arm is aan kerkrechtelijke belezenheid, als hij practisch slag op slag aan kerkrechtelijke bezonnenheid behoefte toont te hebben, mocht de *Heraut* zich niet aan den plicht onttrekken, om in het Collegiaal systeem de kankerende plek aan te toonen, die het gezonde leven van al onze kerkelijke instituten bedreigt.

Daartoe was het noodig, dat eerst historisch wierd aangetoond, hoe dit fatale stelsel was opgekomen; welk streven er in sprak; en hoe dit streven in den naam van Collegiaal zeer juist gekarakteriseerd lag.

Er diende aangetoond, hoe heel dit Collegiale stelsel niets dan het uitbroedsel is van onkerkelijke, geheel buiten het licht der Openbaring omgaande, op politiek terrein gerijpte philosophie; en wel van die ongoddelijke philosophie, die in het stelsel der Fransche Revolutie op staatkundig gebied haar manifest van afval van den levenden God heeft uitgevaardigd.

Er moest en is aangetoond, hoe dit stelsel, hoewel aanvankelijk onbewust ingeslopen, alras het opzettelijk gekozen instrument in de hand van ongeloovige hoogleeraren en staatsambtenaren wierd, om de kerk van Christus in haar bestand aan te tasten, haar vrijheid aan te randen, en de macht des geloofs in haar uitwendige regeering te breken.

Er behoorde aangetoond te worden, hoe dit heillooze en tegen God en zijnen Christus gekeerde stelsel ook ten onzent met voorbedachte en looze sluwheid, eerst gepredikt is op den katheder onzer universiteiten, en toen met behulp van anti-Calvinistische staatslieden, is opgedrongen aan onze kerken.

Er moest aangetoond, hoe in de jaren toen dit kwaad over ons kwam, de geest eens diepen slaaps over onze kerken lag uitgegoten, zoodat zelfs de uitnemendste onzer getuigen uit die dagen zelfs geen vermoeden hadden van het gevaar dat verwezenlijkt wierd.

Er moest getoond, hoe, dank zij deze onaandoenlijkheid, het noodlottig Collegiaal systeem, dat geheel evenwijdig liep met de revolutionaire opvatting van het staatsrecht, op die wijs burgerrecht erlangde in onze staatsbureelen, aldra geheel de rechtskundige opvatting onzer jurisprudentie vervalschte, en ongemerkt ook onder kerkelijken den valschen waan kweekte, alsof eerst het Collegiale stelsel aan de kerk van Christus bij haar openbaring in de wereld staatsrechtelijke zekerheid bood.

Voorts diende afzonderlijk van elk der thans bestaande kerkelijke groepen aangetoond op wat tijd en wat wijs ze, de ééne voor en de andere na, onder de macht en de heerschappij van dit modestelsel geraakt waren, met schifting van wie willens en wie door onbedachtzaamheid dit koord om zijn vleugels sloeg.

En eindelijk diende naar een antwoord op de vraag gezocht, welke weg kon en moest ingeslagen, om aan dit verderfelijk systeem weer te ontkomen, en een toekomst voor te bereiden, waarin de kerk van Christus, met name in haar Gereformeerde openbaringen weer tot Godes glorie en tot heil van ons land, overeenkomstig den eisch van haar beginsel ook in den burgerstaat zou kunnen optreden.

Die veelzijdige taak is dan nu ten einde toe afgesponnen, en al wat ons nog rest is aan het middel tot redres nog de opmerking toe te voegen, dat bij de invoering van deze nieuwe staatsrechtelijke verhouding tevens een overgangsmaatregel zou moeten genomen worden, om aan kerken die in een verkeerd spoor geleid waren, zonder bezwaar voor haar rechtszekerheid de gelegenheid te bieden, op het betere spoor te komen. Het zou toch niet aangaan, dat kerken, die in heur Collegialistische formatie zeker bezit hadden verworven, bedreigd wierden met het gevaar, om bij het zoeken van zuiverder formatie, haar kerkegoed in perikel te stellen.

Toch mag deze korte opmerking den gedachtengang niet breken, die ons in dit slotartikel bezig houdt.

Immers thans is maar de hoofdvraag, of de oogen van hen, aan wie Koning Jezus als zijn ambtsdragers de leiding op aarde van zijn kerk heeft toevertrouwd, voor het doodelijk gevaar van het Collegiale stelsel geopend zijn.

De verontschuldiging, die voor deze bedenkelijke blindheid nog gelden kan, is thans uiteraard vervallen.

Niet alsof we staande hielden, dat onze historische, polemische en thetische toelichting van dit punt boven critiek verheven was. Integendeel, niets zal ons aangenamer zijn, dan ook anderen aan deze studie te zien tijgen, en te zien aantoonen, dat op dit of dat punt onze voorstelling juister en volledíger had kunnen zijn. Al wat openbaar maakt is licht.

Maar *dit* althans kan men nu voortaan niet meer zeggen, dat men van het *Collegiaal systeem* nooit gehoord had, en er zich deswege geen begrip van kon vormen.

Men heeft er nu maanden achtereen van gehoord; en al heeft de behandeling van zulk een onderwerp in een weekblad het nadeel, dat de lezing telkens wordt afgebroken, en daardoor de draad van het geheel voor menigeen te loor gaat, ze biedt toch ook weer het voordeel, dat alle aandacht met zekere aanhoudendheid op hetzelfde onderwerp gevestigd wordt en het onderwerp althans kleeft in de herinnering.

En nu stellen we ons in het minst niet voor, dat aanstonds een ieder zich gewonnen zal geven.

Zielkundig kunnen we ons zelfs best voorstellen, hoe zeer velen al spoedig oordeelden, dat zulk een onderwerp hun te taai en zulke lectuur te onverduwbaar was.

Dezulken zijn dan de oude knechten gebleven.

Ook kunnen we ons zeer goed inbeelden, hoe vele anderen de kloekheid misten, om de onkunde te erkennen, waarin ze dusver omtrent dit hoogst gewichtig punt hadden voortgeleefd, en nu uit gemis aan Christelijke bescheidenheid en wetenschappelijken ootmoed, er zich van af maken met het zeggen, dat al zulk gepraat over het gevaar van het Collegiaal stelsel niets te beduiden heeft.

Er zullen er eindelijk ook wel zijn, die heimelijk door liefde voor de gemakken van het Collegiaal stelsel aangetrokken, liever aan hun Gereformeerde conscientie het zwijgen opleggen, dan dat ze de schijnvoordeelen van het Collegiaal stelsel zullen prijsgeven.

Een overwinning met één slag hebben we ons dan ook geen oogenblik voorgespiegeld.

Maar dit hoopten we en in die hope zijn we niet te leur gesteld, dat de ernstigste mannen onder de leden der gemeente, en de kundigste onder haar voorgangers terstond erkennen zouden, dat de vinger op een wonde was gelegd, waaraan elke kerk, tenzij die wonde genezen worde, moet doodbloeden.

En dit is ons genoeg.

Gelijk toch de fatale gedachte van het Collegiale stelsel niet met één slag de geesten veroverd heeft, maar allengs haar zegetocht voortzette, zoo, des zijn we zeker en gewis, zal ook deze poging om het Collegiale stelsel weer met tak en wortel uit te roeien, niet opeens slagen, maar toch kracht oefenen om het allengs in het denken der Christenen te ondermijnen, tot het allengs in de publieke opinie der Christenheid zijn kracht verlieze, en de plaats ruime voor die gezonder en zuiverder opvatting van ons kerkrecht, die door de erkenning van het Koningschap van Christus over zijn kerken geëischt wordt.

KUYPER.

Uit de Pers.

In de *Hoop* wierd de vorige week nogmaals teruggekomen op de geschiedenis van Delfshaven.

Men las er dit van:

»In den regel gaan *ongeteekende* inzendingen ongelezen de snippermand in. Stukken, die ons ter plaatsing worden toegezonden, moeten onderteekend zijn met naam en adres van inzender, niet juist ter publicatie, maar als waarborg van goede trouw. Wat openbaar maakt is licht en anoniem geschrijf, vooral waar personen worden aangevallen, staat geoordeeld. Wij nemen dan ook in den regel geen nota van ongeteekende inzendingen; doch daarop moeten wij thans een uitzondering maken. Immers het volgende schrijven, ons per briefkaart toegekomen, is te karakteristiek, dan dat wij het niet *verbatim* zouden opnemen, ofschoon de inzenders geen moed hadden om het met hun naam te onderteekenen:

Delfshaven, 10 Maart '90.

Redactie Weekblad *de Hoop*.

»Deze dient tot antwoord op uwe lastering tegen onze geachte kerkeraad, als had zij onrechtvaardig gehandeld in zake de schorsing der voorlezer der *Ned. Herv. kerk e*. Onderzoekt eens de oude Statenbijbel op Gen. 2. vs. 4 en ziet eens wat de kanteekenaars daar zeggen. Gij kunt u zelven daar toch wel bij instemmen of gebruikt u een vertaling van het Ned. Bijbelgen. Ondersoekt eens bij Gods ware volk wat die daarvan zeggen. Of heeft Dr. Kuyper dat woord *Heere* al niet verdedigt in zijn geschriften. Gijlieden lastard te spoedig het Woord zegt ondersoekt alle dingen en behoud het goede. Maar gij behoudt het kwade, gij zal nu toch wel moeten bekennen dat gij u zelven niet bij Gods Woord nederligt, nog veel minder bij de Dordsche Kerkordening. Gijlieden spant samen met alle aan Gods Woord vijandige richtingen en zingt het liedje van de Moderne Laurillard mede. Gij toont deser dagen terecht wie gij zijt, dat getuigt ook dat troische kerkgebouw, is dat nu dat *dolende, klagende* volk? Twee eeuwen terug had de *doolerende kerk* nauwelijks een *schuur* om te vergaderen. Maar gijlieden durft nog wel tonnen gouds te leenen tot doordrijving van u plannen, pas verder eens op u toe 2 Cor. 11 vs. 13, 14, 15 en lees eens aandachtig Matth. 23 en Tit. 1 vs. 10 en 11 daar kunt gijlieden nog veel uit leeren.

Eenige leden der *Ned Herv. kerk e*
met een stomme e.«

Zulk schrijven spreekt boekdeelen.

Om een stomme *e* maken deze vrienden zich warm. Doch dat in het Genootschap dat zij aankleven, met verwerping der kerk waartoe zij door geboorte en doop en belijdenis behooren, iedere fundamenteele waarheid geloochend, en het regiment des Heeren over Zijne Kerk met voeten getreden wordt, laat hen koud.

Ongetwijfeld behoort in onze Holl. vertaling des Bijbels gelezen te worden »Heere" en niet »Heer", waar in het oorspronkelijk Jehovah staat, of de Heiland genoemd wordt. Doch is het niet Farisesme van de ergste soort, om, wien ook, te verketteren, omdat hij *Heer* in plaats van HEERE leest, terwijl men zelf den Heere smaadt door schouder aan schouder met de loochenaars der Schrift tegen 's Heeren kerk te strijden, een anti christelijke macht over de kerken te steunen en te gehoorzamen, en de belijders der waarheid uit te werpen?

Dus spreekt de Heiland: *„En wat noemt gij Mij Heere, Heere, en doet niet hetgeen Ik zeg?*

Ook het beroep op Dr. Kuyper voor het gebruik van »Heere" veroordeelt deze vrienden. Want immers heeft Kuyper zich niet, gelijk zij doen, tevreden ge houden met voor een stomme *e* te pleiten, maar is hij opgekomen voor de eere van den Heere, in handhaving der Gereformeerde belijdenis, en van des Heilands heerlijk recht, om zijne kerken te regeeren. Dat die Delfshavensche vrienden dan niet slechts als Kuyper Heere gelezen willen hebben, maar als hij in de reformatie der kerke desgelijks *doen*.

Dat zij, die onder de Organisatie van 1816 bleven, aan hen die daarmede braken, verwijten *»met alle aan Gods Woord vijandige richtingen"* samen te spannen, en *»het liedje van de Moderne Laurillard"* mede te zingen, is wat heel kras. Willen »eenige leden der Ned. Herv. kerk e, met een stomme e" te Delfshaven wel eens eenig bewijs voor deze beschuldiging bijbrengen? Aantoonen, dat niet zijzelven, — die het Synodaal bestuur in Den Haag, als een van God gestelde macht, blindelings *gehoorzamen*, en dienvolgens mannen als Perk, Laurillard, Lieftinck, als Dienaren des Goddelijken Woords, als herders en leeraren in hunne kerk *erkennen* — met alle aan Gods Woord vijandige richtingen samenspannen", maar dat dit booze stuk geschiedt door hen, die de Organisatie, welke de waarheid in leugen onder houdt, hebben verworpen? En waar zij dit niet kunnen doen, zullen zij zich dan niet voor God en menschen moeten verootmoedigen, wegens deze geheel ongegroude aantijging waar zij zelven aan de zonde, door hen genoemd, voor den Heere en de menschen zoo schuldig staan?

Naar bericht wordt, wil het »Classikaal bestuur" deze tuchtzaak niet aan, en heeft de voorlezer ontslag gevraagd en verkregen.

Dat dit zaakje met een sisser zou afloopen, was te voorzien.

Toch is en blijft het kenmerkend voor het vunzige en domperige van de atmosfeer, die thans alle gezond leven in de Synodale Genootschapskerken verstikt.

Men is ontevreden. Men voelt, dat de toestand niet is gelijk die zijn moet. Maar men mist den geloofsmoed, om het kwaad in den wortel aan te tasten, en doet nu wat de Franschen noemen: *»enfermer le loup dans la bergerie"*.

Men sluit den wolf in de schaapskooi op.

In de *Banier* las men op 26 Maart jl. naar aanleiding van een advertentie der Vrije Universiteit dit:

»In de *Standaard* van 11. Zaterdag deelt de Senaat der Vrije Universiteit mee, besloten te hebben «dat met langer, gelijk tot dusver, jongelieden op grond van een met goed gevolg afgelegd overgangsexamen naar de 6e klasse van een gemeentelijk Gymnasium als student zullen worden ingeschreven.

«Zij, die het eindexamen van het Gymnasium niet hebben afgelegd, kunnen, behoudens dispensatie om bijzondere oorzaak, toegang tot de lessen alleen verkrijgen door zich aan het admissie-examen te onderwerpen.»

Welke beteekenis zal aan dat genomen besluit moeten worden toegekend?

Heeft men de ondervinding opgedaan, dat de jongelieden uit de 5e klasse komende, nog niet met genoegzame kennis waren toegerust om de colleges te volgen?

Of wil men de bepalingen, die aan de Vrije Universiteit zullen gelden, in overeenstemming brengen met de regelen, die bij de toelating tot de lessen van de Rijks Universiteiten gelden?

En indien het laatste, waarom is het dan te doen?

Om de wetenschap en hare bevordering, of het verkrijgen van de opneming der Vrije Universiteit in het kader der landsuniversiteiten en van het recht tot het verleenen van wetenschappelijke graden *met effectus civilis*.

Een vroeger hoogleeraar is nu Minister van Binnenlandsche Zaken.

Wij zien in die aankondiging een sein van het doel waarop men aanhoudt, en een stap om tot de vervulling er van te komen.»

Waartoe achterdocht al niet leidt, en kwaadsprekendheid er bij?

Bij onderzoek is ons namelijk gebleken, dat deze maatregel het gevolg was van een verzoek van het Zettensch Gymnasium, om op één lijn met de overige Gymnasia te worden geplaatst, en dat hij genomen was reeds *twee* maanden geleden, toen er nog aan geen ministerschap van den heer Lohman wierd gedacht.

Dat voor wat aangaat de *achterdocht*.

En wat betreft de *kwaadsprekendheid*, zoo doet de *Banier* het voorkomen, alsof de studenten der Vrije Universiteit dusver een jaar minder studie hadden dan aan de Rijks-hoogescholen.

Toch is juist het omgekeerde waar.

Bij den Staat is de propaedeutische studie naar het gymnasium verplaatst. Daarom duurt de gymnasiale cursus dan *vijf* jaar. Bij de Vrije Universiteit daarentegen is de propaedeutische studie aan de Academie gebleven, en kan men dus in den regel met een vijfjarigen gymnasialen cursus volstaan.

Een theoloog bij den Staat heeft 6 jaar gymnasiale en 4 jaar academische studie; bij de Vrije Universiteit 5 jaar gymnasiale, 2 jaar propaedeutische studie en 3 à 4 jaar theologie.

Eigenlijk duurt de studie aan de Vrije Universiteit dus nog langer.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De kerkeraad der Ned. Geref. kerk van Kralingen heeft besloten, om tweemaal 's jaars te collecteeren voor de noodlijdende kerken en het gecollecteerde op te zenden aan de commissie voor de proceskosten, in navolging der kerken van Vlissingen en Koudekerke.

Namens den raad der kerk
van Kralingen,
J. C. KRIJGSMAN, *scriba.*

Kralingen, 24 Maart 1890.

De kerkeraad der Ned. Ger. kerk te Helder verzoekt beleefd, brieven en bescheiden, genoemde kerk betreffende, te adresseeren aan den ondergeteekende.

Namens voornoemden kerkeraad:
P. REIJLING, *scriba.*

WINTERSWIJK, 26 Maart 1890. Waren verleden jaar de pogingen om met de Chr. Geref. kerk alhier eene combinatie aan te gaan, mislukt, zoodat besloten moest worden tot de oprichting van een kerkgebouw voor eigen gebruik, door de goedertierenheden onzes Gods werd, toen het ons een afgesneden zaak scheen, ons een uitweg geopend, waarbij de onoverkomelijke moeilijkheden van een combinatie vermeden worden, en toch voorkomen wordt, dat het gescheiden zijn der Chr. Geref. kerk en Ned. Geref. kerk alhier door het bouwen van een nieuwe plaats van samenkomst bevestigd en tevens aan een toekomstige vereeniging of ineensmelting een nieuw bezwaar in den weg gelegd zou worden.

De regeling werd getroffen, dat beurtelings de keide kerken zouden zorgen voor de prediking des Woords in gezamenlijke bijeenkomst der beide kerkformatiën in het kerkgebouw der Chr. Geref. gemeente. Handelende op den voet van volle gelijkheid, behouden beide kerken hare volle zelfstandigheid en blijven zij vooralsnog overigens van elkander afgezonderd.

Zondag, 23 Maart, sprak nu alzoo voor de eerste maal in de gezamenlijke morgenbeurt Ds. Sipkes, in dienst bij de Chr. Ger. kerk, en trad des middags op Dr. Franssen, in dienst bij de Ned. Ger. kerk, om voortaan, zoolang zulks Gode behaagt, in telkens omgekeerde orde de beide gemeenten te dienen.

Terwijl nu de kerkeraad dit bericht aan de zusterkerken, welken hij vroeger om hulp gevraagd heeft voor den bouw van een kerk, betuigt hij zijn hartelijken dank voor den reeds genoten steun, en deelt hij mede dat het bestuur der Kerkelijke Kas binnenkort verslag daarvan hoopt uit te brengen en den gevers tevens bekend te maken, op welke wijze het de verzamelde ingekomen gelden meent nu te moeten besteden.

Namens den kerkeraad der Ned. Geref. kerk van Winterswijk.
G. W. TE VOORTWIS,
scriba.

SLUIPWIJK, 20 Maart. Ook voor deze kerk is het tot begin van reformatie gekomen, naar het ambt der geloovigen. Op den 28en Februari 1890 zijn onder voorzitting van Ds. W. F. A. Winckel, bedienaar des Woords te Oudewater, in de plaats van den ontrouwen kerkeraad, die, na herhaalde malen te zijn vermaand, weigerachtig is gebleven de Synodale organisatie te verlaten, in zijne plaats tot opzieners be-